

YÜKSEK DENETİM DÜNYASINDAN HABERLER

**Tsunami, Çatışma ve Diğer Afet Fonlarının Yönetilmesinde
Mali Sorumluluğun Geliştirilmesi Uluslararası Konferansı**

INTOSAI'den Haberler

ASOSAI'den Haberler

TSUNAMİ, ÇATIŞMA VE DİĞER AFET FONLARININ YÖNETİLMESİNDE MALİ SORUMLULUĞUN GELİŞTİRİLMESİ ULUSLARARASI KONFERANSI*

Endonezya Sayıştayı ve Asya Kalkınma Bankası, 25-27 Nisan 2005 tarihlerinde tsunami, çatışmalar ve diğer afetlerle ilgili hesap verme sorumluluğunun ve mali saydamlığın geliştirilmesine yönelik bir uluslararası konferansın toplanması için davette bulundu. Jakarta'daki Endonezya Bankasında yapılan konferans süresince kayıp ve tahribatların boyutlarına doğrudan tanık olmak amacıyla Bande Açe'de tsunamiden etkilenen alanlara bir günlük ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Konferansa INTOSAI, bağış yapan ülke Sayıştayları (Avusturya, Avustralya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Japonya, Kore, Hollanda, Norveç, Katar, Suudi Arabistan, İsveç, İngiltere ve A.B.D.), tsunamiden etkilenen diğer ülke Sayıştayları (Bangladeş, Hindistan, Malezya, Maldiv Adaları, Sri Lanka ve Tayland); kalkınma yardım birimleri, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Kızıl Haç, Endonezya kamu kurumları ve diğer kuruluşların önde gelen temsilcilerinden oluşan yaklaşık 140 kişinin katılımıyla gerçekleştirildi.

KONFERANSIN HEDEFLERİ

Endonezya Sayıştayı ve Asya Kalkınma Bankası konferanslar için yalın bir hedef belirledi: Tsunami, çatışma ve diğer felaketlerle ilgili fonlara ilişkin mali sorumluluğun geliştirilmesine yönelik işleyen bir çerçeve ve spesifik stratejiler geliştirmek.

Konferans sürecinde, aşağıdaki spesifik konuları ele almak üzere beş atölye çalışması yapıldı:

- Yardım çabalarının yürütülmesinde en iyi uygulamaları belirlemek,
- Tsunami bağlantılı rehabilitasyon ve yeniden yapılandırma fonları ve ilgili aktivitelere ilişkin başarıyı maksimize etmek ve kötüye kullanma olasılığını minimize etmek üzere stratejiler geliştirmek,

* Bu çalışma Sayıştay Denetçisi Necip POLAT tarafından INTOSAI'nin resmi, süreli yayın organı olan "International Journal of Government Auditing" adlı derginin Temmuz 2005 sayısından çevrilmiştir.

- Bağış yapan ülkelerin denetim çalışma ve çıktılarının koordine edilmesi için metotlar belirlemek,
- Bağış yapan ülkelerin farklı prosedürlerine, rol çatışmaları ve gereksiz çaba harcanması potansiyeline karşın, ihale işlemlerine ilişkin yasal ve düzenleyici sistemlerin ve iç kontrollerin oluşturulmasını sağlayacak kapasitenin geliştirilmesi.

KONFERANSTAN ÖNERİLER

Daha önce, Sayıştayların ulusal felaketlerden sonra yardım ve yeniden yapılandırma çabalarının gözetiminde yer aldığı durumlarda, ülkeler açısından çok önemli gelir kazanımları sağlanmıştır.

Jakarta Konferansı, gözetim kalitesinin maksimize edilmesi yoluyla, bağışlanan paraların yolsuzluk, israf ve kötüye kullanılma riskini azaltmak üzere INTOSAI topluluğunun kolektif deneyim ve uzmanlığının kazanca dönüştürülmesi için tsunaminin bir fırsat sunduğu konusunda görüş birliğine vardı. Katılımcıların tartışmalarının bir sonucu olarak önemli öneriler geliştirildi. Bunlar:

İç kontrollerin ve yönetişimin güçlendirilmesi

Bağış alan devletlerin mali yönetimlerinin mevcut risklerinin ve kırılgan noktalarının bir değerlendirmesi yapılmalı, yardım ve yeniden yapılandırma fonlarının tam olarak bütçe hesaplarından ayrılmasını ve bunların planlanan amaçlar doğrultusunda verimli, etkin ve tutumlu bir şekilde dağıtılmasını sağlayacak iç kontrol sistemlerinin oluşturulduğuna ilişkin güvence verilmelidir. Buna ilaveten, izleme yapılması ve değişik aktivitelerin test edilmesi için sürekli risk değerlendirmesi yapılmalıdır.

Saydamlığın artırılması

Yardım fonları bilançolarının, programların ilerleme durumlarının takip edilmesi, raporlanması ve izlenmesi için online bir sistem geliştirilmelidir. Çoklu bağış fonlarını da içeren bu sistemdeki bilgiler hesap verme sorumluluğunun ve saydamlığın geliştirilmesi için kamuoyunun incelemesine açık olmalıdır. İlgili tüm taraflar için tsunami yardımlarının planlanmasını kolaylaştırmak, yardımlardaki çakışmaların ve boşlukların giderilmesine yardımcı olmak üzere, coğrafi koordinatlar, haritalar ve uydu görüntüleri kullanan bir coğrafi yaklaşım araştırılmalıdır.

Hesap verme sorumluluğunun sağlanması

Bağış yapan ve alan ülkelerin Sayıştayları, tsunami fonlarının gerektiği gibi korunması ve kullanılması için güçlerini bir araya getirmelidirler. Buna ilaveten, denetim etkinliğini sağlamak, teknoloji transferini kolaylaştırmak ve kurumsal denetim kapasitesi kurulmasına yardımcı olmak üzere, bağış yapan ülke ve yerel hükümet denetçileri arasında denetimlerin koordinasyonunu sağlayacak bir strateji geliştirilmelidir.

Kapasite geliştirilmesi ve sürdürülmesi

Endonezya Sayıştayına yardımcı olmak üzere bağımsız (örneğin, bağış yapan ülke Sayıştaylarının temsilcilerinden ve daha geniş bir çerçevede INTOSAI üyelerinden oluşan) bir düzenleyici veya yönlendirici yapı kurulmalıdır. Bu yapı aracılığıyla, denetim kapsamının yeterli düzeyde olması, denetim çabalarındaki gereksiz tekrarların ortadan kaldırılması, denetim etkinliğinin maksimize edilmesi ile denetim maliyetlerinin ve bağış alan ülke üzerindeki yükünün minimize edilmesi açısından koordine denetimler gibi konuların planlanması yapılmalıdır.

Kamuoyuna yönelik raporlamanın geliştirilmesi

Kamuoyunu bilgilendirmek ve tsunami fonlarının kullanım durumu ve ilgili diğer bilgiler hakkında genel bir görünüm sağlamak üzere bir web sitesi oluşturulmalıdır. INTOSAI web sitesi küresel düzeyde genel tabloyu resmettiği gibi, ilgili denetim raporları, ülke düzeyindeki genel tabloyu resmetmelidir.

Gerek bağış yapan gerekse bağış alan ülkelerin Sayıştayları tsunami fonlarının planlandığı gibi yardım ve sürdürülebilir bir yeniden yapılandırma için kullanılmasını sağlamada önemli bir role sahiptir. Bağış yapanların büyük beklentileri bulunmaktadır. Dünyanın değişik yerlerindeki insanların kalplerini ve cüzdanlarını açma konusundaki gönüllülüklerinin devamlılığı, daha önce yardım ve yeniden yapılandırma için vermiş oldukları paralarının ne şekilde kullanıldığına bağlıdır. Tsunami yardım paralarının verimli, etkin ve tutumlu dağıtımını dünyanın güveninin sağlanmasının en iyi yoludur.

Karşılıklı işbirliği yoluyla, yardım fonlarının kullanımında ortak hedef olan saydamlık ve hesap verebilirlik başarılacaktır.

INTOSAI'DEN HABERLER*

INTOSAI Finans ve Yönetim Komitesi Toplantısı

INTOSAI Finans ve Yönetim Komitesinin ikinci toplantısı 25 Temmuz 2005 tarihinde Washington DC'de yapıldı. Toplantıda aşağıdaki konular tartışıldı:

- INTOSAI mali raporu: Komite üyelerden eski borçların alınma çabalarının başarılı olduğunu sonucuna ulaşmış ve yaptırımların yürürlüğe girme tarihinin gelecekteki bir toplantıda belirlenmesine karar verilmiştir.

- INTOSAI'nin bağış yapan organizasyonlarla etkileşimi: Komite INTOSAI merkezi birimlerinin (Sekreteryâ, Dergi, IDI, Komiteler, Çalışma Grupları ve Görev Birimleri) bağış yapan organizasyonlarla mevcut veya planlanmış iletişimleri belirlemek üzere araştırma yapacaktır.

- INTOSAI'nin stratejik planlamadan sorumlu yönetici pozisyonu için başvurular: Komite, Yürütme Kurulu'na mülakat yapmak üzere üç aday önerdi.

- Ortak üyelik: ABD Sayıştayı potansiyel olarak INTOSAI'de ortak üyeliğe seçilebilecek özel sektördeki yetkili uluslararası muhasebe şirketlerini de içeren uluslararası muhasebe kuruluşlarının ilk taslak listesini hazırlayacak ve bunu komitenin ve INTOSAI Yürütme Kurulu'nun değerlendirmesine sunacaktır.

- INTOSAI işbirliği aracı: Komite Hindistan Sayıştayından stratejik planda yer alan 3 nolu hedefe (bilgi paylaşımı) uygun olarak internet tabanlı bir işbirliği aracı geliştirilmesine yönelik kapsamlı bir öneri aldı. Bu araç, INTOSAI'de, çalışma gruplarında ve komitelerde daha iyi ve daha hızlı bir iletişim kurulmasına yönelik bir dizi çalışmayı içerecektir.

- INTOSAI yayınlarının satışı: Komite, yayınlarının satılması ve IDP'nin eğitim programlarını yaygınlaştırması ve INTOSAI mali altyapısının genişletilmesi suretiyle maliyetlerin kısmen telafi edilmesi üzerinde çalışıldığını açıkladı.

* Bu çalışma Sayıştay Denetçisi Necip POLAT tarafından INTOSAI'nin resmi yayın organı olan "International Journal of Government Auditing" ve ASOSAI'nin resmi yayın organı olan "ASOSAI Journal" adlı derginin ilgili sayılarından derlenmiştir.

• Bütçe ödenekleri: Komite, INTOSAI'nin dergiye tahsis ettiği yıllık ödeneklerin azaltılması suretiyle elde edilecek tasarrufların kapasite geliştirme ve bilgi paylaşımı faaliyetlerine tahsis edilmesi gerektiğine karar verdi.

• Global iletişim politikası: Hindistan Sayıştay'ı taslak bir INTOSAI Global İletişim Politikası sundu. Komite öneri üzerinde derinlemesine düşünmek için ve Stratejik Planlama Müdürüne öneri üzerinde düşünmek için fırsat sağlanması için daha çok zamana ihtiyaç duyulduğuna karar verdi.

Finans ve Yönetim Komitesi'nin bir sonraki toplantısı 2006 yılı başlarında Suudi Arabistan'da yapılacaktır.

INTOSAI Özelleştirme Denetimi Çalışma Grubu

Çalışma Grubunun 12. toplantısı Brezilya'da 13-14 Eylül 2005 tarihinde yapıldı. Program, hükümetin yürüttüğü başarısız özelleştirme uygulamalarına ilişkin konulara ve Yüksek Denetim Kurumlarının hem düzenlemelerin gözetimi hem de kamu/özel sektör ortaklıklarına ilişkin yeni rolüne özel atıfta bulunarak, özelleştirme denetimlerine, ekonomik düzenlemelere, kamu/özel sektör ortaklıklarına ilişkin tecrübelerin sunumundan oluştu.

Mali Denetim Rehberleri Çalışma Grubu Toplantısı

INTOSAI Denetim Standartları Komitesi (ASC)'nin Mali Denetim Rehberleri Çalışma Grubu, 2-4 Mart 2005 tarihinde Peru'nun Lima kentinde toplandı. Peru Sayıştayının ev sahipliği ve İsveç Sayıştayının başkanlık yaptığı toplantıya Canada, Namibya, Norveç, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri Sayıştaylarının temsilcileri katıldı. Çalışma grubu toplantısına IFAC'ın Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) teknik personelinden bir, IAASB genel üyelerinden iki üye de katılmıştır.

Toplantıya katılanlar aşağıdaki konularda taslak çalışmalar yaptılar:

1. ISA 240: Yolsuzluk ve Rüşvet'e ilişkin bir uygulama notu.
2. IAASB'in açıklanan taslak standartlarına (ISA 320: Denetimde Önemlilik ve ISA 540: Muhasebe Öngörülerinin Denetimi) ilişkin Çalışma Grubunun önerileri.

Çalışma grubu, aynı zamanda INTOSAI denetim standartları ve IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)'ın ISA'ları (Uluslararası Denetim Standartları) arasında belirlenen boşlukları ve bu boşlukları

gidermek ve dolayısıyla INTOSAI üyelerinin mali denetim rehberlerini tamamlamalarını sağlamak üzere ihtiyaç duyulan eylemleri tartıştı.

Referans Panelinin Yenilenmesi

Çalışma grubuna, referans panelinin yenilenmesine ilişkin bir rapor sunuldu ve Sayıştayların en iyi denetim uzmanlarının gönüllü olarak zaman ve uzmanlıklarıyla sağladıkları katkılarının yeniden organize edilmesi isteği dile getirildi. Referans panel şu anda INTOSAI'nin bölgesel gruplarını, INTOSAI resmi dil gruplarını ve denetim sistemlerini temsil eden 61 Sayıştay'ın 96 uzman ve destek uzmanından oluşmaktadır.

ISAların Geliştirilmesine İlişkin Çalışma

INTOSAI uzmanlarının yer aldığı geliştirme çalışması 230 (Belgeleme), 260 (Yönetimle Yükümlü Kişilerle İletişim), 550 (İlgili Taraflar), 580 (Yönetim Temsili), 620 (Uzman Çalışmasından Yararlanma), 705 (Bağımsız Denetçi Raporundaki Görüşün Değiştirilmesi), 706 (Bağımsız Denetçi Raporundaki Sorun Paragrafları ve Diğer Sorun Paragrafları Vurguları), 800 (Diğer Tarihi Mali Bilgilere İlişkin Bağımsız Denetçi Raporu ve önerilen 810 (Denetlenmiş Tarihi Mali Bilgilerin Özet Bağımsız Denetçi Raporu) numaralı uluslararası standartlara ilişkin yapılmıştır.

Çalışma Grubu kamu sektöründe görev yapan denetçilerin ISA'ların uygulanmasında ek rehberlik sağlamak üzere her bir ISA için uygulama notu geliştirmekle yükümlüdür. Uygulama notları referans panelde görevli denetim uzmanlarının katkılarına dayandırılacaktır.

Uygulama Notlarının Geliştirilmesine İlişkin Çalışma

Referans panelin kuruluşu esnasında ve IAASB görev biriminde hiçbir uzmanın olmadığı zaman onaylanan ISAlar için uygulama notları geliştirilecektir. Proje sekreteri, şu anda söz konusu ISAlar için uygulama notları hazırlayacak olan ve referans panelde yer alan uzmanlar ve destek uzmanlardan oluşan görev birimlerini oluşturmaktadır. Bu standartlar ISA 240 (Mali Tabloların Denetiminde Denetçinin Yolsuzluk ve Hataları Dikkate Alma Sorumluluğu) ve ISA 500 (Denetim Kanıtı)'dır.

INTOSAI Kamu Borçları Komitesi Toplantısı

INTOSAI Kamu Borçları Komitesi 2-3 Haziran 2005 tarihinde Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da bir toplantı yaptı. Meksika yüksek denetçisi

Arturo Gonzalez de Aragon ve Kamu Borçları Komitesi Başkanı, Komitenin aktivitelerine ilişkin bir rapor sundular. Toplantıda aşağıdaki dokümanların hazırlanması konusunda uzlaşma sağlandı:

- Kamu Borçları düzenlemeleri anket sonuçları,
- Ülkelerin kamu borçları düzenlemelerine ve politik sistemlerine ilişkin çalışmalarda kullanılacak referans terimler ve araçlar,
- Muhtemel kamu borçları anketi dokümanı,
- Kamu borç yönetimi ve denetimi için en iyi uygulama örnekleri,
- Kamu borçları ve yönetiminde genel politikalar ve en iyi uygulamalar,

19. INCOSAI'nin teması Kamu Borçları olacaktır. Alt-Temalar:

1. Kamu Borçları Yönetimi
2. Hesap verebilirlik ve Kamu Borçlarının denetimi

Komitenin sonraki toplantısı Haziran 2006'da Arjantin'in Buenos Aires kentinde yapılacaktır.

Uluslararası Kara Para Aklamayla Mücadele Toplantısı

2002 yılında kurulan ve başkanlığını Peru Sayıştayının yapmaktaki olduğu Uluslararası Kara Para Aklamayla Mücadele Görev Birimi amacı;

1) Sayıştaylar ve diğer uluslararası kuruluşlar arasında kara para aklamayla mücadelede uluslararası işbirliğini geliştirmek,

2) Kara parayla mücadelede Sayıştayların sahip olduğu yetenek ve yetkiler çerçevesinde politikalar ve stratejiler belirlemek ve bunları paylaşmak ve,

3) Kara para aklama karşısı ulusal ve uluslararası yasal çerçeve kapsamında Sayıştaylar için politika, strateji ve eylem tasarlamak ve geliştirmek.

Peru Sayıştay 4 Mart 2005 tarihinde Lima'da yapılan toplantıya ev sahipliği yaptı. Fiji, Lesoto, Rusya Federasyonu, Birleşik Krallık ve Birleşik Devletlerden üyeler görev birimine katıldı. Toplantıda Peru Sayıştay'ı görev birimi aktivitelerini ve görev birimi üyelerinin sunmuş olduğu kara parayla mücadele aktiviteleri ile ilgili eski bilgileri izlemek üzere hazırlanmış olduğu web sitesini tanıttı. Görev birimi üç hedefini yeniden onayladı ve her bir hedefe yönelik görevleri yerine getirmek üzere görev birimi üyelerine sorumluluk verdi.

ASOSAI'DEN HABERLER*

ASOSAI Yönetim Kurulu 35. Toplantısı

ASOSAI Yönetim Kurulu'nun 35. toplantısı Çin Sayıştayının ev sahipliğinde 6-7 Eylül 2005 tarihlerinde Kunming kentinde yapıldı. Toplantıya Yönetim Kurulu üyesi dokuz ülkeden ve Denetim Komitesi üyesi iki ülkeden kırkbir temsilci katıldı.

Yönetim Kurulunda, ASOSAI 2005-2009 Stratejik Planının hazırlanmasına yönelik çabalar ve “Denetim Kalite Yönetim Sistemleri” adlı Araştırma Projesinin ilerleyişi tartışıldı.

INTOSAI Finans ve Yönetim Komitesinin Başkanlığını yürüten Suudi Arabistan Sayıştay INTOSAI'yi model bir uluslararası kuruluş haline getirme çabaları hakkında bir rapor sundu.

ASOSAI eğitim programlarının yöneticisi olarak Japonya Sayıştay bu programlar hakkında bir sunum yaptı. ASOSAI sponsorluğunda gerçekleştirilen Performans Denetimi atölye çalışması ev sahibi Hindistan Sayıştayının eğitim merkezinde 8-19 Kasım 2005 tarihlerinde gerçekleştirilecek ve benzer şekilde 2006 yılında yapılacak İhale Denetimi konusundaki atölye çalışması da, ev sahibi olan Endonezya Sayıştayının eğitim merkezinde gerçekleştirilecektir.

Hindistan Sayıştay ASOSAI Dergisi ve web sitesi hakkında bir rapor sundu. Tüm üyelerden makale talep edilmesinin yanında, derginin editörü ayrıca on üye Sayıştayından her zaman bir sonraki sayı için en az bir makale ile katkıda bulunmalarını isteyecektir. Kasım 2005 tarihinden itibaren ASOSAI dergisinin bir e-dergi olmasına karar verilmiştir. İnternet imkanı olmayan üyeler için Sekreterlik CD veya renkli çıktı gönderecektir. Öte yandan, üyelerden kendi Sayıştayları ile ilgili haberleri düzenli olarak web sitesinde her bir Sayıştay için tahsis edilen boş alana koymaları istenmiştir.

* Bu çalışma Sayıştay Denetçisi Necip POLAT tarafından ASOSAI'nin resmi yayın organı olan “ASOSAI Journal” adlı derginin Ekim 2005 sayısından derlenmiştir.

Kurul, oybirliğiyle ASOSAI Genel Sekreterliđini 2006 yılı ASOSAI Kongresinden sonra üçüncü dönem olarak üç yıl daha Hindistan Sayıştayının devam ettirmesini önerdi. Kurul, yine oybirliğiyle 11. ASOSAI Kongresinin 2009 yılında Pakistan'ın ev sahipliğinde yapılmasını önerdi.

ASOSAI Yönetim Kurulunun 36. toplantısı Eylül 2006 tarihinde Çin'in Şanghay kentinde yapılacaktır.

ASOSAI Araştırma Projesi

“Denetim Kalite Yönetim Sistemleri” adlı 7. ASOSAI Araştırma Projesi, proje için planlanan yol haritasının üçüncü aşamasında bulunmaktadır. Üçüncü aşama, uygulama aşamasıdır. Üçüncü aşamanın açılış toplantısı Filipinler Sayıştayı ev sahipliğinde Nisan 2005 tarihinde gerçekleştirildi. Araştırma ekibinin kilit isimleri ve kavram yöneticileri 18-19 Nisan 2005'te Filipinlerin Manila kentinde bir araya geldi. Bu toplantıda, ilgili kişilerin kendi Sayıştaylarının mevcut durumunu incelemesi ve rehberlerin uygulanması konusunda bir rapor hazırlamasına karar verilmişti. İncelenecek alanlar, “Mevcut olan”, “Mevcut olmayan” ve “Ne uygulanabilir” konularını içerecekti. Katılımcı Sayıştaylarda yapılan bu incelemenin sonuçları ve rehberlerin uygulanmasında ara dönem gelişmeleri, 2-4 Ağustos 2005 tarihinde Yemen'in Sana kentinde yapılan ve kilit isimlerin katıldığı toplantıda tartışıldı. Gerçekleştirilen ilerlemelere ve öğrenilen şeylere bağlı olarak taslak rehberler gözden geçirilecek ve nihai doküman 2006 yılında Çin'in Şanghay kentinde yapılacak olan 10. ASOSAI Kongresinde sunulacaktır.